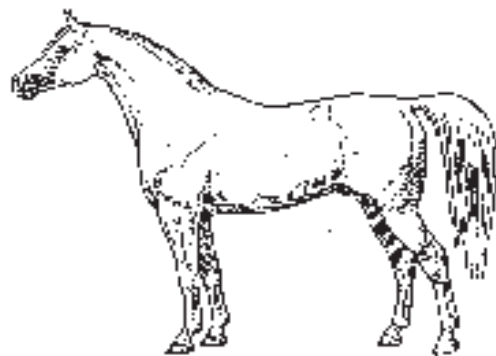

Viktig information

till Dig som har
eller tänker skaffa
en shagya-arab /shagya-korsning

HÄSTPASS

Utdrag ur information från Statens Jordbruksverk

Från och med den 1 mars 2002 skall alla hästar i Sverige vara försedda med pass. Passet är en identitetshandling av vilken uppgifter om ägare, härstamning, vaccinationer, behandlingar, laboratorieundersökningar m.m. framgår. I passet skall även finnas ett konturdiagram där beskrivning av hästens färg, tecken och virvlar görs på ett enhetligt sätt. Det är de registerförande och stamboksförande organisationerna och föreningarna som godkänts av Jordbruksverket som utfärdar passen.

EU vill med bestämmelsen om obligatoriskt hästpass försäkra sig om att hästar som är behandlade med viss medicin inte kommer ut i livsmedelskedjan. Det beslut som togs om hästpass år 1999 kunde i Sverige endast införlivas för de hästar som redan var registrerade. Enligt de nya föreskrifterna. (SJVFS 1994:82) om hästdjur som används till avel och om identifiering av hästdjur (omtryck med nr 2002:8) som grundas på både lagen om kontroll av husdjur och provtagningslagen, ska alla hästar ha ett pass. Detta betyder alltså att även äldre hästar och importerade hästar skall förses med pass. De hästar som redan är registrerade och har ett registreringsbevis ska få detta utbytt mot ett pass.

En del importerade hästar har ett utländskt registreringsbevis eller pass. Ägaren ska i sådana fall skicka in det utländska passet eller registreringsbeviset till rasföreningen tillsammans med importhandlingarna och konturdiagrammet. Hästen får därefter ett svenskt pass. Importerade hästar som redan har ett fullständigt pass, får detta stämplat hos den aktuella föreningen och tilldelas ett svenskt datahanteringsnummer.

Kostnaden och handläggningstiden för hästpasset varierar mellan föreningarna beroende på registreringsavgiftens storlek och tillgången till kansli med personal som kan utfärda passet.

Eftersom många hästar saknar pass så krävs en prioritering och därför finns övergångsregler i föreskriften.

I första hand utfärdas hästpass för föl och för hästar vid ägarbyte, export och slakt, men före 2005 års utgång ska samtliga hästar i Sverige ha hästpass. Om en häst saknar pass t ex vid slakt, kan ägaren få ett vitesföreläggande.

Hur fungerar det i praktiken?

Svenska Shagya-arabföreningen är av Jordbruksverket godkänd registerförande och stambokförande förening för Shagya-araber och Shagya-korsningar (där fadern är Shagya-arab) i Sverige.

Registrator/stambokförare arbetar helt ideellt och SShF kan därför hålla en låg taxa.

ID-kontroll

För samtliga hästar gäller att en godkänd ID-kontrollant måste utfärda en sk signalementsbeskrivning. (OBS! Tidigare i SShF registrerade shagya-araber födda 1998 och senare är redan ID-kontrollerade i enlighet med EU-normer och behöver i de flesta fall ej ID-kontrolleras på nytt för att pass skall kunna utfärdas.)

I Sverige finns som bekant ett stort antal hästar. Man har uppskattat att det till 270.000 - 300.000. Det är således en ansevärd mängd som skall ID-kontrolleras och få pass före 2005 års utgång.

Därför har många ID-kontrollanter utbildats - tyvärr med ett något skiftande resultat, troligen beroende på olikheter i förkunskaper.

Det är Svenska Hästavelserförbundet som håller i utbildningen och man har fått många klagomål från avelsföreningarna och därför gått ut med en uppmaning till samtliga kontrollanter att de måste vara noggrannare. De som inte uppfyller kraven kan inte fortsätta som kontrollanter.

En del hästägare har i stället för ID-kontrollant anlitat sin veterinär i hopp om att de skall ha bättre kunskap - men tyvärr är inte heller detta någon garanti för att det blir rätt. (Dessutom skall den veterinär man i så fall anlitar genomgått ID-kontrollantkurs.)

Många fel

På åtskilliga av de passansökningar som görs för shagya-araber är det felaktigheter i sig-

nalementsbeskrivningarna som utförts. Detta trots att shagya-araben säkert hör till en av de enklare hästraserna att kontrollera. Standardfärger och avblekbara skimlar borde inte välla några större problem.

Som registrator får man givetvis inte göra några som helst ändringar i ID-kontrollantens angivelser och själva konturdiagrammet scannas in direkt i passet.

Exempel på fel: ID-kontrollanten har hittat på en "egen" benämning för hästens färg, tagit fel på vänster och höger, inte beskrivit det som ritats in i konturdiagrammet verbalt, inte ritat in brännmärkingar, inte ritat in alla tecken som beskrivits verbalt - ja listan kan göras nästan hur lång som helst.

Ett ganska genomgående drag har också varit att i de fall flera hästar kontrollerats vid samma tillfälle så är det av någon anledning en större andel fel per häst.

Det här är sådant som man som registrator direkt upptäcker - men sedan kan det dessutom vara så att något har missats helt - vilket man som registrator inte kan se.

Leder till förseningar

När det är fel måste registratorn skicka tillbaka signalementsbeskrivningen till ID-kontrollanten tillsammans med en blankett där man försöker förklara felen.

ID-kontrollanten får i många fall fylla i en helt ny signalementsbeskrivning och behöver troligen också åka ut till hästen igen.

Tyvärr tar detta extra tid för alla parter - vilket i sin tur försenar - och även inverkar på tiden det tar att utfärda övriga pass.

Nu ska det väl också sägas att man som registrator försöker att inte "hänga upp sig på petitesser" - utan tar kontakt och försöker lösa det på enklast möjlig sätt. Men allt tar som sagt tid.

Höll på att få ställa in utlandsresa

Vi har redan haft exempel på ett fall där häst

och signalementsbeskrivning inte överensstämde när veterinär skulle utfärda hälsointyg vid utlandsresa (och det var ”rätt” häst). Hästen höll på att inte komma iväg över huvudet - men efter lång fördröjning och kontakter med Statens Jordbruksverk kunde man åka. Vad som sedan hade hänt om ekipaget blivit stannat för kontroll är oklart.....

Inte alltid enkelt

Nu skall det erkännas att det inte alltid är så helt enkelt att göra en utförlig signalementsbeskrivning. Många raser har t ex svåra och ovanliga färger, hästarna står inte stilla, är inte rena och undersökningsplatsen kan vara dåligt upplyst. Därför är det viktigt att vi hästägare tänker på att tillgodose dessa detaljer.

För att Du som hästägare skall få en uppfattning om hur det hela fungerar och även ha en viss möjlighet att själv kontrollera signalementsbeskrivningen före inskickandet publiceras här konturdiagrammet i en förminskad version samt den ”LATHUND för ID-kontrollanter” med vedertagen nomenklatur som skall används vid kontroll. I övrigt hänvisas till boken Hästens färger av Bo Furugren - som även alla ID-kontrollanter skall ha.

Hur gör jag nu för att min shagya-arab/shagya-korsning skall få ett hästpass?

Som tidigare skrevs utfärdas pass i nuläget i första hand till föl och hästar som byter ägare eller åker utomlands. Men även till hästar som importeras.

(Kommer också att börja ”beta av” övriga hästar så att alla så småningom skall ha fått sina registrerings-bevis utbytta mot hästpass. Varje häst får endast ha en identitetshandling.)

- Om Du t ex har ett föl som skall ID-kontrolleras i år kan det vara förnuftigt att passa på att även kontrollera ev. övriga hästar för att slippa betala resersättning flera gånger
- Om Du vet med Dig att Du funderar på att sälja Din häst kan det vara klokt att i god tid ordna med hästpass.
- Sto som skall åka utomlands på betäckning måste ha ett hästpass. Då gäller det att vara ute i god tid. Ofta är väl detta sådant som planerats sedan länge, så det finns ingen anledning att vara ute i sista minuten.
- Häst som skall exporteras måste ha pass.
- Hästar som importerats måste registreras och i de fall de inte redan har EU-godkända pass måste detta utfärdas
- Tänk också på att ID-kontrollen bör ske när hästen är korthårig. Det är svårt att se virvlar, brännmärken mm på en långhårig häst.
- Använd om möjligt en ID-kontrollant som bor relativt nära hästens uppställningsplats. Om man t ex åker på en utställning eller sommarpremiering långt borta och samtidigt får hjälp med ID-kontroll och det sedan visar sig vara några fel, kan det bli ganska krångligt.

Men för undvikande av problem – tag allra först kontakt med SShF:s registrator, så får vi samråda om vad som gäller för Din häst!

April 2003

Heléne Calmfors Carlson
Registrator/stambokförare
Telefon: 0123-441 03

e-post: registratorn@shagya-arab.org

Utdrag ur

”Lathund för ID-kontrollanter”

utgiven av Svenska Hästavelserförbundet, illustrerad av SShF

Färger och förkortningar

Standardfärger utan och med heterozygot albinofaktor

standardfärg		med albinofaktor	
brun	<i>br</i>	gulbrun	<i>gbr</i>
mörkbrun	<i>mbr</i>	mörkgulbrun	<i>mgb</i>
ljusbrun	<i>ljbr</i>	ljusgulbrun	<i>ljgbr</i>
svart	<i>sv</i>	gulsvart	<i>gsv</i>
bleksvart	<i>bleksv</i>	gulsvart	<i>gsv</i>
fux	<i>fx</i>	isabell	<i>isab</i>
mörkfux	<i>mfx</i>	mörkisabell	<i>misab</i>
ljusfux	<i>ljfx</i>	ljusisabell	<i>ljisab</i>
svartbrun	<i>svbr</i>	gulsvartbrun	<i>gsvbr</i>

Genomgående förkortas mörk *m* och ljus *lj*. Gul förkortas *g*. De olika förkortningarna kan kombineras. Fux har i vissa fall tillägget *ljus man och svans*. Det är inte så lätt att hitta en bra förkortning. Här är ett par förslag: *lj man svans* eller *ljms*.

Blackfärger utan och med heterozygot albinofaktor. Black förkortas genomgående *bl* och mus förkortas inte utan skrivs ut.

blackfärg		med albinofaktor	
brunblack	<i>brbl</i>	vitblack	<i>vtbl</i>
mörkbrunblack	<i>mbrbl</i>		
ljusbrunblack	<i>ljbrbl</i>		
musblack	<i>musbl</i>	musblack	<i>musbl</i>
rödblack	<i>rbl</i>	isabellblack	<i>isabbl</i>
mörkrödblack	<i>mrbl</i>		
ljusrödblack	<i>ljrbl</i>		

Förleden mörk- och ljus- är inte så vanliga i samband med blacka halvalbiner, men kan naturligtvis användas i förekommande fall.

Skäck förkortas *sk*, skimmel *skm* och silver *silv*. Nedan några exempel

med skäckanlag		med konstant skimmelanslag		med silveranlag	
brunskäck	<i>brsk</i>	brunskimmel	<i>brskm</i>	silverbrun	<i>silvbr</i>
svartskäck	<i>svsk</i>	svartskimmel	<i>svskm</i>	silversvart	<i>silvsv</i>
rödskäck	<i>rsk</i>	rödskimmel	<i>rskm</i>		
svartbrunskäck	<i>svbrsk</i>	svartbrunskimmel	<i>svbrskm</i>		

Vid behov kombineras skäck med (tobiano), (overo) eller (tovero), förslagsvis utan förkortning. Är förkortning önskvärd skulle den kunna vara (t), (o) respektive (tov).

Exempel: *svsk* (t), *rsk* (o). Tillägget säsongfärgad skulle kunna förkortas (*säfä*). Exempel: *brskm* (*säfä*). Vid kombinationer med mörk- och ljus- adderas motsvarande förkortning.

Vid kombinationer med andra färganlag adderas förkortningen för färgen. Exempel:

mörkbrunskäck	<i>mbrsk</i>
ljusrödsäck	<i>ljrsk</i>
brunblacksäck	<i>brblsk</i>
gulbrunskimmel	<i>gbrskm</i>
brunskimmelsäck	<i>brskmsk</i>
silverbrunblack	<i>silvbrbl</i>
isabellblackskimmelsäck	<i>isabblskmsk</i>

För avblekbara skimlar sätts födelsefärgen (om den är känd) inom parentes efter benämningen skimmel. Är födelsefärgen okänd används endast *skm*.

skimmel (född svart)	<i>skm (f sv)</i>
skimmel (född rödskimmel)	<i>skm (f rskm)</i>
skimmel (född brun, tigrerad)	<i>skm (f br, tigr)</i>

Tigrerade färger, exempel:

svart, tigrerad	<i>sv. tigr</i>
brun, schabraktigrerad	<i>br. schtigr</i>
leopardtigrerad	<i>lptigr</i>

Stickelhårig förkortas *sth* och används som tillägg. I förekommande fall anges även lokalisering, t ex *br. sth h lår* (brun, stickelhårig höger lår).

Förkortningar för vita tecken och deras lokalisering

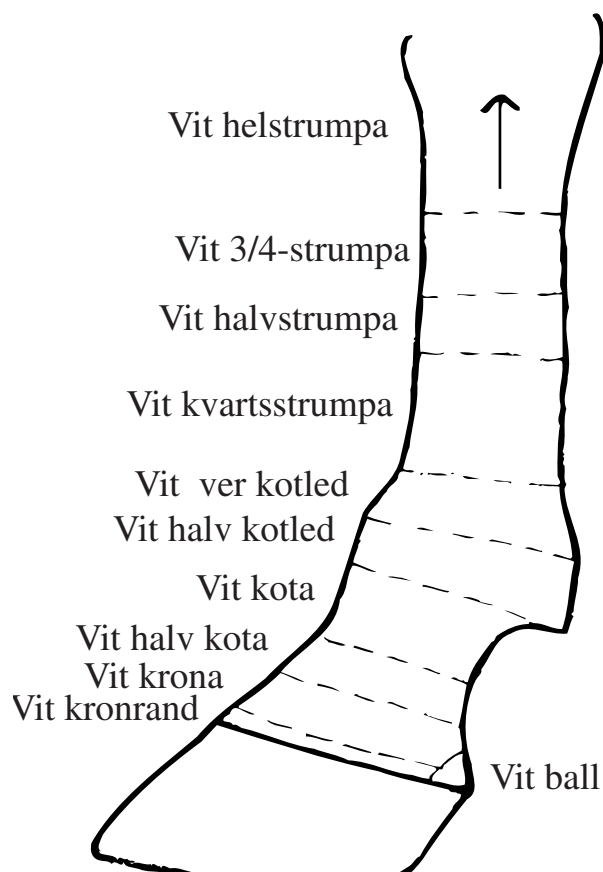
bläs	<i>bls</i>	vita hår på nosrygg	<i>vhnsr</i>
bruten bläs	<i>brut bls</i>	vit fläck	<i>vt fl</i>
genomgående bläs	<i>gmg bls</i>	vit fläckar	<i>vt ffl</i>
lykta	<i>lkt</i>	vit/vita	<i>vt</i>
nosbläs	<i>nsbls</i>	vita fötter	<i>vtff</i>
skjuten stjärn	<i>skj stj</i>	vit höger bakfot	<i>vthbf</i>
snopp	<i>snp</i>	vit höger framfot	<i>vthfrf</i>
stjärn	<i>stj</i>	vit vänster bakfot	<i>vtvbf</i>
stjärnämne	<i>stjm</i>	vit vänster framfot	<i>vtvfrf</i>
strimma	<i>str</i>	vita höger korsfötter (hf, vb)	<i>vthxvf</i>
strimbläs	<i>strbls</i>	vita vänster korsfötter (vf, hb)	<i>vtvxvf</i>
vita hår i pannan	<i>vhjp</i>	vit underläpp	<i>vtul</i>

Detta föl är ett skolexempel på hur en mycket ung blivande skimmel kan se ut. Han är född brun, hans öron är kantade i svart, han har svart man och svans – men de ljusa ringarna runt ögonen avslöjar att han kommer att bli skimmel. I hans hästpass skall färgen anges som **skimmel (född brun)**. (Saphir född -97 e. Sharian u. Gamira)

Vita tecken på benen mera i detalj

vit helstrumpa	<i>vt helsmpa</i>
vit kronrand	<i>vt krnd</i>
vit 3/4-strumpa	<i>vt 3/4 smpa</i>
vit innerball	<i>vt i ball</i>
vit halvstrumpa	<i>vt halvsmpta</i>
vit ytterball	<i>vt yball</i>
vit 1/4-strumpa (kvartsstr)	<i>vt kvsmpta</i>
vit båda ballar	<i>vt bball</i>
vit över kotled	<i>vt ökotl</i>
vit fläck i kronrand	<i>vt fl krnd</i>
vit halv kotled	<i>vt halvkotl</i>
svart fläck i kronrand	<i>sv fl krnd</i>
vit kota	<i>vt kota</i>
vita fläckar i kronrand	<i>vt flfl</i>
krndvit halv kota	<i>vt halvkota</i>
svarta fläckar i kronrand	<i>sv flfl krnd</i>
vit krona	<i>vt kr</i>

Andra tecken

Andra kännetecken som kan vara av betydelse ska anges såsom exempelvis vit fläck å buk, svart fläck å vänster flank (förkortas ej)

Ögon

Glosöga = Öga där vita bindhinnan ses. Glasöga = Öga där pigment saknas (blått)

Virvlar

Huvudets alla virvlar anges, på kroppen anges minst en men helst tre virvlar. Läger av dessa skall beskrivas i ord. Om hästen i övrigt har mycket karaktäristiska tecken behöver inte kroppens virvlar anges. Huvudets virvlar anges genom att ange läget i förhållande till:

1. Mittlinjen (vänster om, på, höger om)
2. Ögonlinjen (över, på under)

Förvärvade tecken markeras med:

Ärr	→
Grop	△
Chipmärkning	○

Brännmärkning (även frysmärkning):

Importerade shagya-araber är ofta brännmärkta. Dessa symboler, bokstäver och siffror skall ritas in på hästfiguren i konturdiagrammet samt beskrivas verbalt. Om ID-kontrollen sker under den kalla årstiden kan det bli nödvändigt att klippa partiet där brännmärkningen finns för att märkningen som helhet skall kunna avläsas.

Under senare år har det importerats en hel del shagya-araber till Sverige. Flertalet av dem kommer från Danmark och många är brännmärkta med Sh-solen och siffror.

I Sverige är det sedan ett antal år tillbaka inte längre tillåtet att brännmärka hästar.

I Shagya-Bladet nr 2/2001 finns det en artikel om gamla tiders brännmärkning i dåvarande Östeuropa. Det systemet har starkt bidragit till att shagya-araben kunnat hållas så väl dokumenterad sedan flera 100 år tillbaka.

DNA – NYTT INFÖR 2004

Som Du säkert känner till blodtypas alla stoföl, ston och avelshingstar som registreras i SShF:s register för shagya-araber. Från år 2004 kommer vi på Svenska Hästavelserförbundets rekommendation att övergå till DNA-analys av hårprov (grovt svanstagel). Detta blir betydligt enklare och billigare eftersom provet tas av ID-kontrollanten. Prov kommer då även att krävas på hingstföl, men dessa lagras och analyseras först vid behov. Provtagningen gäller i första hand föl och analyskostnaden blir densamma som för blodtypningen.

För att kunna genomföra denna DNA-analys måste även fölets föräldrar vara DNA-analyserade. Detta är lättast att göra genom hårprov. Därför måste avelshingstarna ha lämnat hårprov för analys innan betäckningslicens får lösas för 2003. Avelsston lämnar hårprov i samband med "första" fölets ID-kontroll fr o m 2004. Vi kommer att återkomma med mer information om detta.